

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:

Zie verzendlijst

Uw brief

Uw kenmerk

Ons nummer

Datum

DISg600057g

23 mei 1996

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 33/96)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

[Redacted signature block] b/a

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[Redacted footer block]

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. *DIS 96000579* d.d. 23 mei 1996

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HBMA
IFOR-cel
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE

MILITAIRE INLICHTINGDIENST/CO

Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

33/96

(Afgesloten 231200A MEI 1996)

Conclusie/voorzicht

Er zijn aanwijzingen dat de Bosnische (Moslim-)oppositie probeert de krachten te bundelen en toenadering zoekt tot de Servische oppositie. Daarbij speelt de voormalige premier Silajdzic een belangrijke rol. Vooral nog wijst echter alles erop dat de verkiezingsuitslag gelijk zal zijn aan die van 1991, toen de bevolking langs etnische lijnen stemde. Een dergelijke uitslag zal de desintegratie van Bosnië-Herzegovina bevorderen.

Er zijn in toenemende mate aanwijzingen dat de Bosnische Serviërs afstand nemen van "Dayton". Hun medewerking aan het vredesproces zal ook in de toekomst niet ten koste gaan van hun aanspraken op soevereiniteit over etnisch "zuivere" gebieden. Een (mogelijk door een Bosnisch-Servisch referendum gesanctioneerde) kandidatuur van president Karadzic voor de komende verkiezingen, die de internationale gemeenschap voor grote dilemma's zou stellen, kan niet worden uitgesloten.

De Kroatische regering zal ook in de toekomst beslissende invloed blijven uitoefenen op de opstelling van de Bosnische Kroaten. De vorming van een Groot-Kroatische staat, met inbegrip van de Bosnisch-Kroatische gebieden, blijft het einddoel.

Bosnië-Herzegovina

Er zijn aanwijzingen dat er wordt onderhandeld over de vorming van een brede coalitie van oppositiepartijen voor de komende verkiezingen in Bosnië-Herzegovina. Daaraan zouden onder meer de partij van ex-premier Silajdzic moeten deelnemen, maar ook de UBSD van de burgemeester van Tuzla, de enige Bosnische stad waar alle bevolkingsgroepen deel zijn blijven nemen aan het stadsbestuur. Het primaire doel zou zijn de dominante Moslim-partij SDA een nederlaag toe te brengen, omdat deze in de visie van de oppositie bijdraagt aan een toekomstige opdeling van Bosnië-Herzegovina. Er zouden echter ook contacten bestaan met oppositiepartijen uit het westelijke deel van de Bosnisch-Servische Republiek (RS). De Serviërs in die regio (die vrijwel omringd is door Kroatisch of Moslim-gebied) zouden positiever staan ten opzichte van multi-etnische samenwerking dan hun volksgenoten in het grensgebied met Servië.

Silajdzic heeft in het verleden herhaaldelijk onderstreept dat in zijn visie de belangrijkste partijen in Bosnië-Herzegovina, derhalve met inbegrip van de SDA, de desintegratie van het land langs etnische

lijnen bevorderen. Hij presenteert zich als de enige politicus die voor leden van alle bevolkingsgroepen aanvaardbaar is. De vorming van een "brede" coalitie zou in dat kader een voor de hand liggende stap zijn, te meer daar Silajdzic's partij zich nog steeds in de oprichtingsfase bevindt. Overigens zijn de potentiële deelnemers aan een dergelijke coalitie onderling zeer verdeeld; het is tegen die achtergrond twijfelachtig of zij in staat zouden zijn een voor allen aanvaardbaar programma en coalitie-kandidaten te presenteren. Bovendien controleren de "etnische" partijen (naast de SDA voor de Moslims, de SDS voor de Serviërs en de HDZ voor de Kroaten) de media, hetgeen de mogelijkheden voor de oppositie om een verkiezingscampagne te voeren, aanzienlijk beperkt. Vooralsnog moet worden aangenomen dat de uitslag van de verkiezingen, indien deze later dit jaar volgens de momenteel voorliggende regels worden gehouden, weinig zal afwijken van de resultaten van 1991, toen de Bosnische bevolking grotendeels langs etnische lijnen stemde. Gezien de voortdurende etnische fricties zou een dergelijke uitslag naar verwachting de centrifugale tendensen in Bosnië-Herzegovina inderdaad bevorderen.

Moslims uit Jajce (centraal-Bosnië) hebben het voornemen geuit in de komende periode lichamen van in de oorlog omgekomen verwanten, die zijn begraven op momenteel door Serviërs of Kroaten gedomineerd gebied, te willen opgraven. Zij onderstreepten niet te willen wachten op stappen van het internationale Tribunaal voor Oorlogsmisdaden (ICTY). De door de betreffende Moslims gehanteerde bewoordingen duiden erop dat het hier gaat om mogelijke slachtoffers van oorlogsmisdaden. Kennelijk vrezen zij dat de Serviërs en Kroaten de fysieke bewijzen daarvoor willen vernietigen alvorens er een officieel onderzoek kan worden ingesteld. Dit vormt een illustratie van het wantrouwen van de Moslims ten aanzien van de overige bevolkingsgroepen. Het is echter ook niet uitgesloten dat de Moslims de betreffende slachtoffers willen opgraven omdat zij de hoop op terugkeer naar hun oorspronkelijke woonplaatsen hebben opgegeven. In ieder geval zullen om de betreffende graven te bereiken de bestandlijnen moeten worden overschreden. Dit kan aanleiding geven tot confrontaties met de Serviërs en Kroaten in de betreffende gebieden.

Er zijn aanwijzingen dat de betalingen aan (voormalige) Bosnische militairen, waartoe het Bosnische parlement onlangs heeft besloten, zullen worden uitgesteld tot na de verkiezingen van september. Diverse functionarissen hebben erop gezinspeeld dat de betalingen helemaal niet zullen plaatsvinden, indien de SDA de verkiezingen zou verliezen. Kennelijk betreft het hier een poging van SDA-functionarissen om (voormalige) militairen te stimuleren op de SDA te stemmen. Dit kan verband houden met recente, maar onbevestigde indicaties dat gedemobiliseerde militairen vooral sympathiseren met de oppositie, omdat zij van mening zijn dat de SDA aanstuurt op een nieuwe oorlog. Overigens kan in de praktijk geldgebrek van de Bosnische regering ook een reden zijn de betalingen aan ex-militairen (naar verluidt DM 300-400 voor elke maand actieve dienst) voorlopig op te schorten. Zoals reeds eerder gemeld was het onderhavige parlamentsbesluit aanleiding tot wrijvingen tussen Kroaten en Moslims, omdat alleen laatstgenoemden voor betaling in aanmerking kwamen.

De nieuwe Bosnisch-Servische premier Klickovic heeft gesteld dat de RS de akkoorden van Dayton "niet verder zal uitvoeren dan de andere partij". Hij onderstreepte dat de Moslim/Kroatische Federatie (MKF) in zijn visie in sommige opzichten onvoldoende uitvoering heeft gegeven aan het vredesverdrag. Zo zouden nog niet alle krijgsgevangenen zijn vrijgelaten en niet alle wapens zijn aangemeld. Het is

juist dat alle partijen (met inbegrip van de Bosnische Serviërs) niet volledig uitvoering hebben gegeven aan de bepalingen en tijdsschema's zoals die in Dayton zijn genoemd. Het is echter voor het eerst dat een toppoliticus dit argument gebruikt om de eigen partij een rechtvaardiging te verschaffen om zich (eveneens) aan verdragsverplichtingen te onttrekken. Deze uitspraak onderstreept eerdere indicaties dat Klinkovic verdere medewerking aan het vredesproces niet ten koste wil laten gaan van de Bosnisch-Servische aanspraken op soevereiniteit over etnisch "zuivere" gebieden. Daar dit streven wordt gedeeld door vrijwel de gehele Bosnisch-Servische politieke top, moet ook in de toekomst op Bosnisch-Servische obstructie van het vredesproces worden gerekend.

De lokale afdeling van de SDS in Bosanski Samac heeft tot nieuwe voorzitter een functionaris gekozen die door het ICTY van oorlogsmisdaden is beschuldigd, Simic. Hoewel het slechts een lokale partij-functionaris betreft, lijkt deze verkiezing haaks te staan op "Dayton", waarin is bepaald dat van oorlogsmisdaden beschuldigde personen geen openbare functie mogen bekleden in het na-oorlogse Bosnië-Herzegovina. Met deze benoeming onderstrepen de Bosnische Serviërs het Tribunaal niet te erkennen en de betreffende Dayton-bepaling te verwerpen. Daardoor wordt de kans op samenwerking met die bevolkingsgroepen in Bosanski Samac (dat vóór de oorlog overigens een Moslim-meerderheid had) nog verder verkleind.

Er zijn sterke aanwijzingen dat de Bosnisch-Servische leiding overweegt een referendum uit te schrijven over de vraag of president Karadzic deel zal mogen nemen aan de verkiezingen later dit jaar. Zoals bekend is in "Dayton" bepaald dat van oorlogsmisdaden beschuldigde functionarissen, zoals Karadzic, in het na-oorlogse Bosnië-Herzegovina geen openbaar ambt zullen mogen vervullen. Karadzic is echter onder de Bosnisch-Servische bevolking één van de meest populaire politici. Een referendum zou zonder twijfel in zijn voordeel uitvallen. Een dergelijke uitslag zou een duidelijk signaal inhouden dat de Bosnische Serviërs zich tegen "Dayton" blijven verzetten. Daarmee zou de internationale gemeenschap voor een dilemma worden gesteld: zij zou zich, in weerwil van de verdragsbepalingen, gedwongen kunnen zien om toch samen te werken met Karadzic, of, door vast te houden aan uitsluiting van Karadzic, de gehele Bosnisch-Servische politieke top vervreemden van het vredesproces.

Onlangs is in Livno (Herzegovina) een conferentie gehouden over de toekomst van de stad en het omliggende gebied. Daarbij waren aanwezig de Kroatische minister van Defensie Susak, de minister van Defensie van de MKF Soljic (eveneens een Kroaat) en de leider van de HDZ, Rajic. Eerstgenoemde onderstreepte dat "zijn strijdkrachten de vrijheid van Livno en omstreken hebben bewerkstelligd"; om die reden stelde hij dat de bewoners geen andere keus hebben dan het Kroatische gezag te accepteren. De aanwezigheid van de genoemde topfunctionarissen onderstreept dat Susak de mening van zowel de Kroatische als de Bosnisch-Kroatische leiding weergaf. De uitspraak van Susak (die zelf in de omgeving van Livno is geboren en een uitgesproken voorstander is van de vorming van een Groot-Kroatische staat) bevestigt de dominante rol van de Kroatische regering en strijdkrachten in de Bosnisch-Kroatische politiek. Uit zijn formuleringen kan worden opgemaakt dat onder de bevolking van Livno en omgeving ook sprake is van enig verzet tegen het Groot-Kroatische streven.